Scrisoare de la Episcopul Theona către Lucian

Episcopul Theona către Lucian, şeful curtenilor neînvincibilului nostru împărat.

Traducere din latină de A.S. Krasnoselsky din ediția lui Gallandi.

Traducere din latină de A.S. Krasnoselsky din ediția lui Gallandi.

1. Îi mulțumesc lui Dumnezeu Atotputernic și Domnului nostru Iisus Hristos, că pentru mântuirea noastră nu a încetat să-Și răspândească credința în toată lumea și în timpul prigoanelor stârnite de chinuitori a sporit numărul urmașilor ei. Prin prigoane i-a curățit pe credincioși ca aurul în foc și a descoperit tot mai mult adevărul și înălțimea credinței noastre, astfel încât acum, când bunul împărat a dat pace Bisericii, faptele creștinilor strălucesc înaintea păgânilor și Tatăl nostru care este în ceruri este slăvit (Matei 5:16). Trebuie să tindem mai ales spre această slăvire a Tatălui ceresc, dacă vrem să fim creștini nu numai în cuvinte, ci și în fapte și dacă mântuirea noastră ne este dragă. Dacă tindem spre slăvirea noastră înșine, atunci tindem spre un scop deșart și neînsemnat, care ne duce la moarte; dar slăvind pe Tatăl și pe Fiul, răstignit pentru noi pe cruce, ne pregătim nouă înșine mântuirea veșnică, care ar trebui să fie primul obiect al tuturor dorințelor unui creștin.

Și așa, iubitul meu Lucian, ferește-te să te lauzi că mulți dintre cei care sunt la curtea împăratului au primit de la tine cunoașterea adevărului divin, ci mulțumește-I Dumnezeului nostru că te-a cinstit cu cinste sub împărat, ca să răspândești și să sporești slava numelui creștin spre mântuirea multora. Când împăratul, neprimind încă credința creștină, și-a încredințat viața și ocrotirea trupului său creștinilor, ca cei mai importanți dintre supușii săi, atunci trebuie să-i îndreptățești încrederea și să te străduiești pe cât posibil pentru binele lui, pentru ca numele lui Iisus Hristos să fie tot mai mult slăvit și credința divină să fie răspândită zilnic prin tine. Unii dintre foștii împărați ne considerau oameni dăunători statului și devotați la tot felul de fărădelegi. Să vadă împăratul nostru faptele tale bune și să-L slăvească pe Iisus Hristos.

2. Așadar, trebuie să vă feriți în orice chip de toate păcatele, chiar și de cele mici, pentru ca numele lui Iisus Hristos să nu fie hulit prin voi; trebuie să aveți grijă să nu permiteți nimănui să se apropie de împărat pentru bani sau să nu-i dea sfaturi vătămătoare din respect pentru cererile sau darurile cuiva. Iubirea de argint să nu vă stăpânească. Este idolatrie și contrară credinței creștine. Un creștin nu trebuie să aibă niciun folos păcătos pământesc. Nicio duplicitate nu

este potrivită pentru el. Iisus Hristos a fost dezinteresat și simplu. Nu trebuie să fie glume indecente sau vorbe deșarte între voi. Trebuie să arătați blândețe, cinste, prietenie în toate, pentru ca numele lui Dumnezeu și al Domnului nostru Iisus Hristos să fie proslăvit în toate.

Îndatoririle care vi se impun fiecăruia dintre voi, împliniți-le cu frică de Dumnezeu, cu dragoste de împărat și cu toată sârguința posibilă. Primiți poruncile împăratului care nu sunt împotriva legii lui Dumnezeu ca porunci ale lui Dumnezeu și împliniți-le și cu dragoste, frică și bunăvoință. Căci împăratul, ca un om împovărat de multe treburi, nu se bucură de nimic mai mult decât de râvna, sârguința și răbdarea celor apropiați de el în executarea puterii; și, dimpotrivă, nimic nu-l ofensează mai mult decât lenea, nerăbdarea și cârtirea lor. Nu fiți ca aceștia din urmă. Voi sunteți creștini și trebuie să trăiți după adevărata credință: nimiciți în voi neajunsurile sufletului și trupului, pentru ca Dumnezeu să fie proslăvit în voi. Îmbrăcați-vă cu răbdare și blândețe, înarmați-vă cu toate virtuțile și mai ales cu nădejdea în Iisus Hristos. Pentru Creatorul vostru, îndurați toate cu răbdare, biruiți toate, ca să dobândiți pe Iisus Hristos. Toate acestea sunt grele, dar fiecare să se străduiască și să se abțină de la toate lucrurile, ca să primească o cunună nestricăcioasă (1 Corinteni 9:25).

3. Întrucât ți-au fost încredințate diverse îndatoriri și tu, Lucian, ai fost pus la conducerea tuturor, astfel încât să poți instrui pe toți și să dai porunci tuturor, sunt sigur că nu te vei supăra dacă îți voi expune pe scurt și în mod specific diferitele îndatoriri ale celor care slujesc împăratului. Am auzit că unul dintre voi trebuie să păzească banii, în special pe cei care aparțin împăratului, altul hainele și ornamentele împărătești, altul vasele prețioase, altul cărțile (contabilul, după cum am auzit, nu a primit încă credința creștină) și altul, în sfârșit, alte lucruri prețioase. Voi arăta pe scurt cum trebuie îndeplinite aceste diverse îndatoriri.

4. Cel ce păstrează bani, mai ales pe cei care aparțin împăratului, trebuie să țină o socoteală a tuturor lucrurilor, ca să poată da socoteala banilor în orice moment; trebuie să noteze cheltuielile acestora chiar în momentul în care le dă cuiva; nu trebuie să se bazeze niciodată pe memorie, căci aceasta, fiind distrasă zilnic de multe lucruri diferite, adesea înșală, astfel încât se întâmplă uneori ca, fără să o notezi, să afirmăm ceva ce nu s-a întâmplat deloc. Nu trebuie să o noteze în grabă sau superficial, ci astfel încât cheltuiala să se vadă repede și clar și astfel încât cel ce cere socoteală să nu aibă nicio îndoială. Toate acestea se pot face atunci când se notează ce bani s-au primit, la ce oră și în ce loc, precum și unde s-au cheltuit conform poruncii împăratului. În general, păstrătorul banilor împăratului trebuie să fie, după cuvintele Evangheliei, un slujitor credincios și înțelept, pentru ca stăpânul său să se bucure că l-a pus peste toată casa lui (Matei 24:25) și să-L slăvească în el pe Iisus Hristos.

5. Nu mai puțină grijă și sârguință trebuie să dea dovadă cel căruia i se încredințează veșmintele și podoabele împărătești. El trebuie să înregistreze cu exactitate și să știe exact câte veșminte are, ce sunt, unde au fost puse, de la cine și când au fost primite, dacă sunt vechi sau noi, cu sau fără pete. Să aibă mare grijă de ele și să le revizuiască frecvent, astfel încât să fie mereu pregătite și, atunci când împăratul sau superiorul său este rugat să dea socoteală de ele, să poată arăta totul repede și cum se cuvine. Mai mult, păstrătorul veșmintelor împărătești trebuie să dea dovadă de smerenie și răbdare în toate acțiunile sale, pentru ca numele lui Iisus Hristos să fie slăvit chiar și în lucrurile mici.

6. La fel trebuie să procedeze și cel căruia i se încredințează vase de aur, argint, cristal, folosite pentru mâncare sau băutură. El trebuie să noteze aceste vase și să le păstreze în ordine; trebuie să numere câte pietre prețioase sunt în ele și de ce fel; trebuie să manevreze vasele cu grijă, pentru a nu le sparge sau a le deteriora; trebuie să noteze cui și când să le dea și de la cine să le primească. În general, trebuie să fie atent să nu existe nicio greșeală sau defect în ceea ce privește aceste lucruri prețioase: căci din aceasta i se poate întâmpla un mare rău.

7. Mai ales printre voi să fie sârguincios și sârguincios cel căruia i-a încredințat împăratul cărțile sale. Întrucât contabilul trebuie să fie un om învățat, capabil să îndeplinească toate ordinele referitoare la cărți, împăratul însuși să-l aleagă, așa cum Ptolemeu Filadelf l-a ales pe Aristea [1] și i-a încredințat biblioteca sa principală. Dacă se întâmplă ca slujba de contabil să fie încredințată unui creștin, atunci acesta să cunoască acele lucrări în care se discută subiecte seculare mai degrabă decât spirituale sau care sunt scrise de păgâni. Se poate întâmpla ca astfel de lucrări să-i facă plăcere împăratului. Contabilul să ofere împăratului atât lucrările poeților care se disting prin ingeniozitate și elocvență, cât și lucrările istoricilor care povestesc evenimente petrecute cu mult timp în urmă, descriu obiceiurile și moravurile strămoșilor și ne prezintă prin exemple regula de viață. Uneori trebuie să-l laude și să-l ofere împăratului pentru citirea Sfintei Scripturi, pentru a cărei traducere în limba noastră Ptolemeu Filadelf a depus mare efort și cheltuială [2] . Uneori trebuie să-i prezinte împăratului Evanghelia și Apostolul ca Scriptură divină. În acest caz, poate începe o conversație despre Iisus Hristos. Contabilul trebuie să-i dezvăluie împăratului, puțin câte puțin, Divinitatea Mântuitorului. Toate acestea se pot face cu ajutorul lui Iisus Hristos.

Așadar, contabilul trebuie să aibă o idee despre toate cărțile care se află în posesia împăratului și trebuie să le revizuiască frecvent și să le păstreze în ordine. Dacă împăratul dorește să aibă copii ale cărților noi sau vechi, atunci contabilul trebuie să aibă copiști credincioși și de încredere. Dar dacă este dificil să le găsească, atunci trebuie să aibă cel puțin oameni învățați care să poată corecta cărțile copiate. Pe lângă aceasta, trebuie să se străduiască să decoreze

cărțile, dar în așa fel încât să nu se cheltuiască cheltuieli inutile doar pentru a le lăuda în zadar decorarea. Prin urmare, dacă nu există o permisiune specială din partea împăratului, cărțile nu trebuie scrise pe pergament purpuriu sau cu litere de aur; ci tot ce poruncește împăratul, trebuie să îndeplinească cu mare zel. Trebuie să ofere împăratului cu modestie, în special acele cărți care se potrivesc condiției și demnității sale și îi aduc mai mult folos decât plăcere, dar înainte de a-i oferi vreo carte, trebuie să o revizuiască el însuși. Trebuie să-i spun despre importanța acelor scriitori care aprobă o carte, pentru a nu mă baza doar pe propria mea opinie.

8. Cei cărora li se încredințează protecția împăratului și a celor mai apropiați slujitori ai săi trebuie să fie întotdeauna gata să îndeplinească ordinele sale și trebuie să aibă o înfățișare veselă. Uneori pot folosi și glume rezonabile, numai dacă nu sunt respingătoare împăratului, dar mai ales trebuie să păstreze modestia, astfel încât aceasta să se exprime predominant în toate cuvintele și faptele lor, iar împăratul să vadă clar că aceasta izvorăște din spiritul credinței creștine. Trupul și hainele voastre trebuie să fie curate. Nu trebuie să existe nicio constrângere sau exces între voi, pentru a nu distruge simplitatea și modestia creștină. Totul trebuie să fie în ordine, pentru a nu exista confuzie sau omisiune în treburi. Fiecare dintre camerele imperiale trebuie să fie decorată în conformitate cu scopul și spațiul său.

Slujitorii tăi trebuie să fie oameni cinstiți, sârguincioși în îndatoririle lor, modești și întru totul conform numelui tău creștin. Cu dragoste și răbdare, instruiește-i în învățătura divină. Dacă disprețuiesc instrucțiunile tale, atunci alungă-i de la tine, pentru ca neglijența și corupția lor să nu-ți fie atribuite. Am auzit de la alții și am văzut eu însumi că mulți stăpâni erau ținuți cu o stimă proastă din cauza slujitorilor lor.

Când împăratul o vizitează pe împărătească, sau când împărăteasa îl vizitează pe împărat, atunci trebuie să respectați o strictă politețe în cuvinte, în fapte și în priviri. Să vadă ea politețea voastră; și tovarășele ei să se minuneze de smerenia voastră și să slăvească în voi pe Domnul nostru Iisus Hristos. Vorba voastră să fie întotdeauna în har, amestecată cu sare, prin credință (Coloseni 4:6). Trebuie să vă feriți în orice chip de invidie și de ceartă, căci ele pot aduce vrăjmășie între voi și vă pot îndepărta de dragostea lui Iisus Hristos pentru voi și de favoarea împăratului, așa că veți atrage dispreț din partea tuturor și în zidirea voastră nu va rămâne piatră peste piatră.

9. Întrucât ești înțelept, iubitule Lucian, atunci îndură cu mărinimie faptele nebunilor și îndreaptă-i, pentru ca și ei să devină înțelepți.

Nu ofensați pe nimeni, nu stârniți mânia nimănui împotriva voastră. Dacă cineva v-a ofensat, căutați la Domnul Iisus Hristos. Precum voi înșivă doriți ca Domnul nostru să vă ierte păcatele voastre, așa și iertați și altora. În felul acesta puteți distruge toată invidia și ura dintre voi și puteți șterge capul șarpelui străvechi, care cu multă viclenie și răutate încearcă să vă înnegrească faptele bune. Nu ratați o singură zi în care să nu citiți ceva din Sfânta Scriptură în orele voastre libere. Reflectați asupra a ceea ce ați citit și nu uitați alte cărți duhovnicești. Nimic nu hrănește și nu întărește sufletul omenesc mai mult decât citirea Sfintei Scripturi. Învățați mai ales din ea să vă îndepliniți datoriile cu cinste, cu evlavie și cu dragoste pentru Iisus Hristos. Aduceți-vă aminte neîncetat de făgăduințele Evangheliei despre binecuvântările veșnice, care întrec orice concept și imaginație a minții noastre, disprețuiți tot ce este pământesc și care nu poate decât să împuțineze în voi amintirea acestor binecuvântări. În felul acesta puteți atinge fericirea veșnică.

Cu ajutorul lui Iisus Hristos, fii sănătos, iubitul meu Lucian.

Note

1. Ptolemeu Filadelf a condus Egiptul la mijlocul secolului al III-lea. Josephus Flavius scrie despre Aristeas ca bibliotecar al lui Ptolemeu Filadelf (Antichități ale evreilor. 12, 2). Sursa acestei povești este probabil așa-numita „Scrisoare a lui Aristeas către Filocrate”, al cărei autor se prezintă drept curtean al lui Ptolemeu.

2. Aceasta poate fi înțeleasă ca o indicație că scrisoarea către Lucian a fost scrisă în greacă. Despre traducerea Vechiului Testament în greacă (Septuaginta - „Traducerea celor Șaptezeci”) de Josephus Flavius (Antichități iudaice. 12, 2) și Philo din Alexandria (Despre viața lui Moise. II).